

F ö r s l a g

till inrättande af PrivatBanker i Stockholm och Landsorterne.

Alla tiders historia och erfarenhet lärer, att allmän välmåga ej kan finnas utan enskild, och att den enskilda hemtar sitt stöd från den allmänna; med fastad uppmärksamhet på tillståndet i alla Europas Länder inhentades huruledes allmän och enskild trefnad finnes förnämligast hos sådana konstitutionella folkslag, hwarest en liflig omsättning af penningen, i förening med redbarhet, ordning och slit hos individerne, sprider lif och verksamhet ibland alla medborgare, hvarigenom sådets förtroendet menniskor emellan och denna kraft, som med så mycken styrka förmår uträtta stora ting för Fäderneslandets ära och välbehag.

Vår nådige Konung, hvars ljusa blick intränger i hvarje omständighet som kan bereda och fullkomna Sveriges och Norskes lycka, har också nogsamtt insett detta, då han wid upplösfandet af Norges senaste Storting till de församlade Representanterne yttrade: "J hafwen erkänt, att allt afseende å enskilt fördel bör wika för allmänt gån, samt att den enskilt förmögenheten ej kan till sitt bestånd försäkras, utan så wida den allmänna är byggd på fasta grundwalur; J hafwen erkänt den orubbeliga sanning, att ära och kro äro lagarnes kraftigaste skyddswärn och frihetens säkraste stöd.

Det har i vårt Fädernesland gifwits en tid, då man till upplifwande af den enskilda industrien och till underlättande af hvarje handa företag, trodde sig ej nog tillräckligen kunna öka Bankens sedelstock, och det till en sådan grad, att knappast mera än en namnteckning fordrades för att skaffa tillökning i RörelseCapitalet, som likwäl aldrig bort äga rum deräst ej en sådan härleddes af ökad produktion; man insåg ej sitt misstag förr, än följderna af denna sedelmyntskapning blefwo allt wädligare och wädligare, och en motsatt princip skulle nu följas; men utom det att hvarje wäldsam ändring i penningeförhållanden owillkorligen medför många ledsamma följder, satte detta ändrade system äfwen de förmögnaste i en wif förlägen.

het; Capitalisten, som, mistroende den Lånskändes soliditet, föredrog att låta sina penningar ligga hemma ofrukbara, framför att emot inkomsten af en billig renta utlemna dem till producerande Medborgare, förblef i mistning af den förtjenst han skulle förda af sin förmögenhet, och den lånbehöfvande producenten måste i brist af fond upphöra med, eller inkränka sin rörelse, till affaknad för sig sjelf, sin familj och Staten, som derigenom i sin ordning måste widkännas minskning i alla slags Contributioner; öfverallt uppstod en flockning, den ene blef af den andre manquerad i påräknade betalningar, krediten förlorades och mången redlig man måste duka under, ej af verklig brist uti tillgångar, men såsom ett offer för det allmänna mistroendet.

Man skulle likväl trott att det beslut som Rikens Ständer wid sista Riksdagen fattade, det Landets RörelseCapital ej skulle undergå någon förändring, utan att Banken genom hvarjehanda utlåningsfätt skulle återigen i allmänna rörelsen utsprida de Summor som inflöto, dels genom Statsverkets successiva inbetalningar, dels genom erhållande interessen och Capitalafbetalningar på LånBankens fordringar, skulle på något sätt afhjelpit penningoförlägenheten; men så länge bristen på förtroende man och man emellan ej blifwit afhjelpen, så står saken på samma beklagansvärda ståndpunkt, och den penning, som förvaras i Capitalistens kassakista, kan ej göra det ringaste gagn till åstaddkommande af någon produktion, eller till underlättande af något företag i handel, skölder eller åkerbruk.

Öfvertvade att hvarje förslag till förbättring af Bankofedelns utan Realisation, till utwidgande af inhemsk produktion och lifwande af näringsstien, bdr vara välkommet, wäga wi, lifwade af sannt patriotiskt nit, nu härigenom till upplysares granskning och bedömande framlägga våra tankar, utan annat anspråk än endast den önskan att kunna gagna.

Wi förestå således, att Regeringen skulle authorisera hwar och en förmöden man af hwilket Stånd och yrke som helst, i Hufvudstaden och Landsorterna, att af citera sig med någre andre, till upprättande af så kallade PrivatBanker, i likhet med hvad som brukas i England och Nordamerika, dock utan att betjena sig af det skadliga derwid, nemligen att få utgifwa egna Sedlar såsom Mynttecken; hwilka Associationer eller PrivatBanker skulle emottaga penningar till 3 eller 2½ proCent, af hwem som behagade dem sådane ansförtro, och

dermed jemte deras egna Capitaler emot 6 eller 5 proCent discon-
tera enskille personers på fört tid utstälde inwisningar för erhållen
Baluta i Swenske produkter af Handwerks-, Fabriks-, Berg-
werks- och Jordbruks-alster, äfwen för till förädling inom Riket köpte
utländske Rudimaterier, då dessa inwisningar woro försedde med kö-
parens accept och den låntagandes endesement på PrivatBanken;
men såsom nödwändige villkor för inrättandet af sådane PrivatBank-
afociationer, måste stadgas:

1:o Att hwar Afociation utgöres till det minsta af fem för obe-
twiflad förmögenhet och stadgad kredit ansedde män.

2:o Att innan en sådan PrivatBank begynner sine utlåningar,
bör hwardera af intresenterne för PrivatBankens räkning uti Rikens
Höfdest. Ständers WexelBank såsom fond insatta 50,000 R:dr Banco
och således hwarie PrivatBank Afociation, såsom sammansatt af minst
5 personer, uti WexelBanken insatta åtminstone 250,000 R:dr Banco.

3:o Att desse PrivatBankAfociationer ägde till sina Gäldenärer i
fall de underlåta, att på dagen infria sina förbindelser, så fömlig
wexelrätt, äfwen sålunda, att de som utafwit, anta ut eller öfwerlä-
tit inwisningar som hos PrivatBanken blifwit belånade, skulle in solidum
answara för betalningen deraf, i likhet med hwad som åligger Eras-
senter, Acceptanter och Endesenter af wexlar.

4:o Att PrivatBankAfociationer i Landsorterne bewilljades rättig-
het, att då den i Rikens Höfdest. Ständers Bank insatta fonden ge-
nom utlåningar blifwit medtagen, derstädes då, emot 3 eller 2½ pro-
Cent på alla Intresenternes gemensamma rewers, en för alla och al-
la för en, så till ett wist belopp upplåna halfwa wärdet af sådane
reelle hypoteker som Rikens Höfdest. Ständer kunna föreskrifwa och af
Herrar Bankofullmäktige för fullkomligt säkre anses, utan de omwä-
gar och den method, som för erhållande af Bankolån på Fastigheter i
allmänhet brukas.

Desse woro de generelle Grundprinciperne för inrättandet af en
eller flere PrivatBanker i Stockholm och Landsorterne, och för att
wisa de specielle, fotade på lika solida grunder, föreslås:

1:o Att hwar och en som öppnar räkning med en PrivatBank
emot 3 eller 2½ proCents löpande årlig renta, må kunna, när som
helst, åter utafignera en del eller det hela af sin fordran derstädes.

dermed jemte deras egna Capitaler emot 6 eller 5 proCent discon-
tera enskilda personers på kort tid utstälde inwisningar för erhållen
Waluta i Swenske produkter af Handwerks-, Fabriks-, Berg-
werks- och Jordbruks-alster, äfwen för till förädling inom Riket köpte
utländske Rudimaterier, då dessa inwisningar woro försedde med kö-
parens accept och den låntagandes endesement på PrivatBanken;
men såsom nödwändige wisfor för inrättandet af sådane PrivatBank-
afociationer, måste stadgas:

1:o Att hwar Afociation utgöres till det minsta af fem för obe-
twiflad förmögenhet och stadgad kredit ansedde män.

2:o Att innan en sådan PrivatBank begynner sine utlåningar,
hör hwardera af intresenterne för PrivatBankens räkning uti Rikens
Högst. Ständers WezelBank såsom fond insatta 50,000 R:er Banco
och således hwarie PrivatBank Afociation, såsom sammansatt af minst
5 personer, uti WezelBanken insatta åtminstone 250,000 R:er Banco.

3:o Att dese PrivatBankafociationer ägde till sina Gäldenärer i
fall de underlåta, att på dagen infria sina förbindelser, fu fömlig
wezelrätt, äfwen sålunda, att de som utafwit, antant eller öfwerlä-
tit inwisningar som hos PrivatBanken blifwit belänte, skulle in solidum
answara för betalningen deraf, i likhet med hwar som äligger Tras-
senter, Acceptanter och Endesenter af wezlar.

4:o Att PrivatBankafociationer i Landsorterne bewiljades rättig-
het, att då den i Rikens Högst. Ständers Bank insatta fonden ge-
nom utlåningar bliwit medtagen, derstädes då, emot 3 eller 2½ pro-
Cent på alla Intresenternes gemensamma rebers, en för alla och al-
la för en, så till ett wisst belopp upplåna halfwa wärdet af sådane
reale hypoteker som Rikens Högst. Ständer kunna föreskrifwa och af
Herrar Bankofullmäktige för fullkomligt säkre anses, utan de omwä-
gar och den method, som för erhållande af Bankolån på Fastigheter i
allmänhet brukas.

Dese woro de generelle Grundprinciperne för inrättandet af en
eller flere PrivatBanker i Stockholm och Landsorterne, och för att
wisa de specielle, fotade på lika solida grunder, föreslås:

1:o Att hwar och en som öppnar räkning med en PrivatBank
emot 3 eller 2½ proCents löpande årlig renta, må kunna, när som
helst, åter utafsignera en del eller det hela af sin fordran derstädes.

2:o Att wid uppvisandet af en sådan Afsignation, bör den samma genast inlösas med Contant eller med PrivatBankens Afsignation på Riksbankens Högskola. Ständers Bank.

3:o PrivatBankerne falla sig Stockholms, Götteborgs, Gelle, Östads, o. s. w. PrivatBank, Nr: 1, 2, 3 o. s. w.

Wi betwifla ej att om detta förslag af Regering och Ständer med wälwilja omfattas, många förmögne män i och omkring Hufvudstaden och Landsorterne skola framtråda, som få wäl af Patriotisme som egen fördel, skola tänka om att inrätta dessa för alla SamhällsClasser högst nyttiga Bolag; waktadt wi ej böra neka, det den allmänna stockningen och förlägenheten i all rörelse, äfvensom det deraf uppkomna gränslösa mistroendet torde i början afhålla mängen Capitalist från att med sin förmögenhet gagna sitt fädernesland; men då det lyckats de förste Bolagen, att bryta isen, hwartill dock erfordras att de med yttersta warsamhet och i början endast till smärre Summor göra sina utlåningar, blott till sådana personer, som i det allmänna gjort sig kände för att vara mäne om sin Credit, derigenom att de äro flitige, swarlsamme, ordentlige och ordhällige, så skola, alltsom dessa, för Samhällets likasom för den enskildes bestånd och ferkosran så nödwändiga bygder, åter blifwa mera allmänna, ännu flera PrivatBanker så wäl i Stockholm som i Landsorterne uppstå, hwarifrån hwarje Näringsidkare som wilst sköta sin Credit, kan blifwa kulpen med förslag och hwarje nyttigt företag, styrkt af pålitliga män, winna understödd och löfwa sig framgång.

Det är på sådant sätt som industrien understöddes i England och Nordamerika, och allt hwad som stort, ändamålsenligt och fördelaktigt för allmän och enskild nytta låter tänka sig, derstädes utföres med etrolig lätthet.

Widkommande dessa PrivatBankers soliditet, så är det åter utom all fråga (då de föreslagne grundprinciperne bibehållas) att fem män, hwilka bragt sin försänsenhet till den punkten, skulle hwar för sig wara nog litet omtänksamme eller samfaldot så lättfinnige, att de skulle sätta hela sin wälfärd på spel, derigenom, att de disconterade andra än solida papper, ja! wore det tänkbart, att det finnes ett Bolag af 5 sådana män, så skulle den allmänna opinionen öfwer det sätt hwar på det skötte sine affärer snart utmärka detsamma såsom ej förtjenande något förtroende; det blefwe således likaså nödwändigt för Privat-

Bank-intressenter, som äfwen för Lantagare, att wara försigtige och precise betalare för att winna, bibehålla och öka förtroendet.

Vi tillstyrka ej något Bankolån för PrivatBankerne i Stockholm, emedan wi äro sätre, att penningar emot hälften af den lagliga rentan skola i tillräcklig mängd tillströmma sådana solida och nyttiga inrättningar, och de desutom kunna stödjja sig på intressenternes enskilda Credit inom, och utomlands; deremot blir det lika nödwändigt för Landsorternes Banker, att få lån af Riksbens Ständers Bank emot en lindrig renta, för att derigenom animera innehafware af stora Egendomar att interesserera i Bolagen, emedan få Contante insättningar i Landsorterne kunna påräknas.

Nu återstår att wisa hwad direct nytta som kan hemtas af de föreslagne PrivatBankerne.

Allenaft den fördelen, att begge våra Penningewerk: Banken och RiksgäldsKontoret, kunna orubbade såsom hittills, fortgå, är redan af största wigt för alla Sweriges Inbyggare, och det så mycket mera, som man då kunde hoppas att BankoTransportsedeln skulle upphöra att ytterligare försämrats, utan snarare betydligen förbättras genom de årliga rentorne som inslyta i LåneBanken och den betydliga winst som RiksDiscont-rörelsen lemnar, hwilket, förenadt med den årliga afbetalningen af Statswerkets skuld och betalningarne å utlånte Capitaler, kunde utadra en högst betydlig Amortifementsfond till Bankosedelstockens iucceßiva förminskning, eller om sådant ännu ej finnes rådligt, kunde en del af denna stora summa användas till de tryckande Skatternes nedsättning, en del till odlingslån och en del till befordrande af stora nationella företag, emedan troligen alla skulle tills widare helst finna sig belätne med bibehållandet af BankoSedlarnes nuwarande värde.

Hwilken ljuf tillfridsställelse skulle ej vår nådige Konung känna i sitt hjerta, genom afhjelpandet af sine Undersåtares förlågenhet, och genom minskningen af deras bördor!

Sannolikt skulle en del af våra rika ädlingar som äga stora Egendomar i och omkring Stockholm och i Landsorterne, afociera sig med af dem tillräckligen kände förmögne Affairsmän i Städerna, för att befordra produktionen och circulationen, utom den betydande fördelen en PrivatBank Inrättning redan erbjuder sina Intressenter.

Huru många af de äldre Großhandlare, Fabrikörer och Hand-
londe, som under qvnsamma Conjunctioner samlat förmögenhet, skulle
icke gerna vilja uppböra att concurrera med sina yngre medtäflare,
utan fast heldre, med större säkerhet, genom sin förmögenhet och Credit
understödjå sådane yngre medlemmar af sitt stånd eller yrke, som hos
dem gjort sig kände såsom omtänksamme, pålitlige, flitige och hus-
hållsaktige menniskor! Hvilket fält lämnas icke derigenom sådane un-
ge män att förfesra sig och sedan de genom sin rättshaffenhet gjort
sig välkände i det allmänna, själwe sättas i tillfälle, att åter
i deras ordning lemna slika wedermålen af medborgarlig nytta! Hu-
ru mången skicklig och redlig, men genom tidshändelserne i armod och
owerksamhet författ medborgare skulle icke vinna syflosättning och
utkomst samt åter blifwa en nyttig medlem af Samhället!

Den wändning, som politiska ställningen, äfwen utom Europa, de
senare åren taait, bryrner åt industrien i vårt kära fädernesland ett
ypperligt fält för werksamhet och förtjenst. Redan swajar Swenska
flaggan så wäl i hamnarne på Darne Cuba och Haiti som i åttill-
ge af de nya Amerikanska Staternas, Mexicos, Columbiens, Brasili-
ens, Platastedens, Chilis och Perus förut för wår sjöfart tillstutna
men nu öppnade många handelsplatser, der tillfälle ej saknas till
affättning af Swenska produkter, och der ej annat fattas wåra far-
tyg för att kunna täfla med de Engelska och NordAmerikanska i den
lönande Fragthandeln, än att wåra kopparbeslagne och bättre utru-
stade; en återupplifwad penninge-cirkulation, skall dock snart besegra
dessa hinder, werksamheten på wåre Ekportswärf återbegynnas, wår
afsynande sjöfart få nytt lif, och wåre nedslagne Sjökaptenor få till-
räcklig syflosättning och förtjenst; den inrikes kustfarten i synnerhet
skall betydeligen tilltaga genom den werksamhet som sättas i alla närin-
gar. Stads- och Landtegendomar skola genom Creditens återupplif-
wande sliga i wårde och afkastningen förökas genom högre hyror och
arrenden, samt genom det högre pris som wålmående Stadsboer kun-
na betala för Landtmanna-produkter, då lättare tillgång till penning-
gar och förtjenst bereder en lättare och fördelaktigare affättning.

Wi behöfwa ej anföra exempel på den lättnad, som detta system
skulle medföra för de Handlande och Manufacturisterne i Landsorterne
och derstädes boende Possessionater samt öfrige jordbrukare; saken talar
för sig sjelf; blett allenast den omständigheten, att man genast kunde
förwandla i penningar de Assignationer, hwilka en Possessionat, Brufs-

ägare, Manufacturist, Fabrikör, Bergsman, m. fl., på 2 a 3 månader utstälde på sin Köpare, Contrahent, Förläggare eller Commissionär, skulle göra att sådana Assignationer, försedde med accept af välkända män, för det mesta skulle gå såsom betalningsmedel man och man emellan, utan att en gång behöfva end. seras eller disconteras; en mängd fordringar blefwo säkerligen liqviderade endast med godkända accerter, hvarigenom Circulationsmedlen mångdubblades; och täflan att vara reel och precis betalare, för att bibehålla sin mundna Credit, skulle blifwå allmän, ty det är endast i förtroendets spår, som r. i ledomen uppkommer.

Man behöfwer ej befara att ett wingleri i stort derigenom skulle befordras, ty den försigtige Capitalisten, hwars egen förmögenhet det gällde, skulle snart nog neka sitt förskott på Assignationer, sem ej grundade sig på verklig produktion eller hwad affars-mannnen kallar fond, och weta åttijlja blandwerk från verklighet.

Likwål bör man ej göra sig den lysande förhoppningen, att all förlägenhet derigenom genast afjelas; Nej, blott småningom kan det rubbade förtroendet återställas och först i tidens fortsättning kan man wänta sig den yttersta utveckling af nationalskiten, då den understöjes af bemedlade medborgares Capitaler, samt då willkoren för lånebiträden blifwa ordning och sparsamhet å den låntagandes, liksom förtroende å den långifwandes sida.

Säkerliagen finnes öfwerallt i Riket betydliga Capitaler liggande ofruktbara, dessa skola om inrättningen af PrivatBanker kommer att verkställas, otvunget åter inkomma i rörelsen och jemte det de medförde för deras ägare en skäligh winst, sprida verksamhet och gagn bland alla Classer af medborgare.

Deremot om redan för det närwarande något slags Realisationsprojekt skulle bifallas, hwilket, i sjeltwa werket, efter vår tanka ej skulle tjena till något annat, än att öka den allmänna förlägenheten och minska den enskildes förmögenhet, så förfaller vår plan af sig sjelf, emedan ingen Capitalist skulle då wäga att ingå i dylika företag.

Vår affiat har varit att framställa ett förslag, hwarwid alla skola winna och ingen förlora, och skall man troligen deruti ej upptäcka annat än nit för allmänt och enskildt wäl.